

**Nr 403.**

*Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar; given Stockholms slott den 19 mars 1920.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

*dels* antaga närslutna förslag till lag angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar;

*dels ock* godkänna de allmänna grunder för sådant dyrtidstilläggs utgående under ecklesiastikåret 1920—1921, som av departementschefen i statsrådsprotokollet förordats.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

**G U S T A F.**

*Olof Olsson.*

**Förslag**

till

**Lag****angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar.**

Till kontraktsprostar, för vilka arvode utgår enligt lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910, må, under förutsättning och enligt grunder, som angivas i 2 § lagen angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner den 30 augusti 1918, utgå dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1920—1921 och följande år.

Dyrtidstillägg, varom nu stadgats, gäldas ur kyrkofonden.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

---

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför  
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott  
den 19 mars 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,  
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,  
Statsråden: UNDÉN,  
THORSSON,  
OLSSON,  
SANDLER,  
NOTHIN,  
NILSSON,  
ERIKSSON,  
SVENSSON,  
HANSSON.

---

Departementschefen, statsrådet Olsson anförde:

Förut denna dag har jag för Eders Kungl. Maj:t anmält frågan om beredande av tillfällig löneförbättring åt vissa prästmän, däribland kontraktsprostar. Därvid anförde jag även, att det var min avsikt att senare hemställa om förslag till riksdag och kyrkomöte om beredande åt kontraktsprostarna jämväl av dyrtidstillägg. Då jag nu går att anmäla detta ärende, anhåller jag att till en början få lämna en redogörelse för kontraktsprostarnas avlöningsförhållanden.

*Dyrtidstillägg  
åt kontrakts-  
prostar.*

Enligt 17 § lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 fastställer Konungen för en var av kontraktsprostarna arvode, fördelat i grundbelopp och fyllnadsbelopp. Grundbeloppet, som är lika för alla, utgör 150 kronor; fyllnadsbeloppet utgår med 15 kronor för varje pastorat, kontraktet omfattar, samt med 5 kronor för varje fullt 100-tal kvadratkilometer av kontraktets areal i land till och med 1,000 och därutöver med 10 kronor för varje överskjutande fullt 500-tal kvadratkilometer, dock att fyllnadsbelopp icke utgår för mer än tillhopa 30,000 kvadratkilometer. I följd av nämnda beräkningsgrund växla prostarvoden från 180 till 870 kronor; medeltalet är omkring 320 kronor. Prostarvode gäldas från kyrkofonden. Bestämmelsen i berörda 17 § trädde i tillämpning den 1 maj 1914, redan utnämnd kontraktsprost dock förbehållet att under sin tjänstetid från kyrkofonden uppbära avlöning efter dittills gällande grunder. Av berörda förbehåll begagnade sig ett fåtal kontraktsprostar.

Någon ändring i dessa avlöningsbestämmelser har icke vidtagits, sedan de blivit fastställda. Jag får emellertid erinra därom, att i det förslag till lag angående tillfällig löneförbättring åt präster i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, som Kungl. Maj:t förut i dag beslutit framlägga för riksdagen, föreskrives, att till kontraktsprostar, vilka uppbära arvode, bestämt enligt de i 17 § löne regleringslagen stadgade grunder, skall utgå tillfällig löneförbättring för ecklesiastikåret 1920—1921 jämlikt av Konung, riksdag och kyrkomöte beslutade grunder samt för tiden efter nämnda ecklesiastikår jämlikt av Konungen och riksdagen beslutade grunder, därest löneförbättring av tillfällig eller stadigvarande beskaffenhet beviljats statens befattningshavare. Den tillfälliga löneförbättringen åt kontraktsprostarna skall gäldas från kyrkofonden. Enligt de för ecklesiastikåret 1920—1921 föreslagna grunderna för den tillfälliga löneförbättringens utgående skulle den för kontraktsprost utgöra 25 procent å det arvode Konungen för honom fastställt.

Denna tillfälliga löneförbättring är avsedd att, såsom jämväl är fallet med den till befattningshavare i statens tjänst utgående tillfälliga löneförbättringen, utgöra en ersättning för den fördyring i levnadsomkostnaderna, som inträtt under tiden från de nuvarande lönernas fastställande till den av kriget beroende abnorma stegringen i dessa kostnader. Såsom kompensation för den sistberörda stegringen har till såväl statens befattningshavare som präster utgått särskilda tillägg under benämning krigstidstillägg, dyrtidstillägg och dylikt. Sådant tillägg har emellertid

av skäl, som jag senare skall angiva, hittills icke utgått å kontraktsprostarnas arvoden.

Ett flertal framställningar hava emellertid gjorts hos Kungl. Maj:t om beredande av höjda avlöningar åt kontraktsprostarna, för vilka framställningars innehåll jag torde få lämna en kortare redogörelse.

Med skrivelse den 8 januari 1919 har domkapitlet i Luleå överlämnat en av Luleå stifts kontraktsprostar gjord anhållan om förhöjning å dem tillkommande arvoden med  $33\frac{1}{3}$  %. Till stöd för framställningen har, jämte den förhandenvarande dyrtiden, åberopats inträdd avsevärd ökning såväl i det kontraktsprostarna åliggande arbetet som i de resekostnader, vilka för kontraktsprostarna föranleddes av syneförrättningar samt frågodags- och valförrättningar vid förestående prästval. För egen del har domkapitlet i sin berörda skrivelse vitsordat riktigheten av de av kontraktsprostarna åberopade skälen; och har domkapitlet, jämte anmärkande att den begärda arvodesförhöjningen snarare vore för låg än för hög, ansett förhöjningen böra beviljas som krigstidstillägg att utgå för ecklesiastikåren 1918—1919 samt 1919—1920, därvid i tillämpliga delar skulle följas enahanda grunder, som äro gällande beträffande löner för präster i nyreglerade pastorat. I sammanhang härmed har domkapitlet förmått sig anse en revision av bestämmelserna rörande arvoden till kontraktsprostar böra komma till stånd i samband med den omarbetning av prästlöneregleringslagarna, varom kyrkomötet till Kungl. Maj:t avlåtit framställning.

Därefter har centralstyrelsen för allmänna svenska prästföreningen till Kungl. Maj:t inkommit med en den 28 april 1919 dagtecknad skrift, däri styrelsen gjort framställning i enahanda syfte som nyss omförmålts. Styrelsen har därvid erinrat, att på grund av det ökade antalet resor, kontraktsprostarna hade att verkställa, och de mer än fördubblade kostnaderna för varje särskild resa prostarvodet mångenstädes icke räckte till bestridande ens av kostnaderna för prostens resor inom kontraktet samt att i följd härav gottgörelsen för det med uppdraget förenade arbetet, vilket jämväl i hög grad ökats, i verkligheten bleve illusorisk. Det syntes med hänsyn härtill billigt, att den i prostarvodet ingående ersättningen för kontraktets areal fördubblades och ersättningen för varje pastorat höjdes från 15 till 25 kronor. Som höjningen i prostarvodet vore av behovet högeligen påkallad redan nu, men med revision av löneregleringslagen av ett eller annat skäl kunde dröja, ansåge styrelsen billigt, att kontraktsprostarna fingo å sina arvoden åtnjuta dyrtidstillägg, utgående efter samma grunder som för tjänstemän i allmänhet. Styrelsen anhöll fördenskill, att

Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för sådan ändring av 17 § prästlöne-regleringslagen, att prostarvodena höjdes i en grad, som motsvarade ökningen i prostarnas resekostnader, övriga utgifter och arbete, samt att till dess en sådan ändring vidtoges dyrtidstillägg å prostarvodet beviljades att utgå efter samma grunder som för tjänstemän i allmänhet.

Till Kungl. Maj:t hava vidare inkommit tre framställningar, vilka väl icke direkt avse kontraktsprostarna, men likväl på det närmaste sammanhånga med frågan om dessas arvoden.

Den ena av sistnämnda framställningar innefattas i en av kyrkomötet den 19 juni 1918 avlåten skrivelse, däri kyrkomötet anfört följande: I en vid kyrkomötet väckt motion hade hemställts, att kyrkomötet ville i skrivelse anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t vidtaga åtgärder i syfte att vid de syner, som hölles å ecklesiastika boställen i enlighet med bestämmelserna i 64 § 1 mom. ecklesiastik boställsordning den 9 december 1910, ersättning finge utgå jämväl till konsistorieombud med lika belopp, som tillerkändes vid samma syner förordnade kronoombud, samt att sådan ersättning finge från och med den 1 juli 1918 utgöras av kyrkofonden i enlighet med de närmare föreskrifter, som av Kungl. Maj:t kunde varda meddelade. Till stöd för ifrågavarande förslag hade i motionen anförts bland annat följande. Som känt vore, åtnjöte den till konsistorieombud vid berörda syner förordnade prästmannen, vilken i vanliga fall vore kontraktsprosten, blott reseersättning enligt fjärde klassen i resereglementet men intet dagtraktamente, då däremot kronoombudet hade förmånen av både rese- och dagtraktamente och dessutom vore berättigad utfå sitt arvode enligt högre klass eller tredje klassen i resereglementet. Det torde ej vara ett oberättigat önskemål, att kontraktsprosten, särskilt med hänsyn till sin ämbetsställning, i detta fall jämställdes med kronoombudet; ej heller syntes det vara överensstämmande med billighet och rättvisa, att en kontraktsprost såsom ombud vid här berörda syneförrättningar, vilka vanligen påginge flera dagar, skulle anses skyldig att av det knappt tillmätta arvode, han för övrigt i sin egenskap av kontraktsprost åtnjöte, bekosta sitt uppehälle under syneförrättningstiden och således icke få någon särskild ersättning därför. Dessutom torde kunna sägas, att konsistorieombudets uppgift vid dylika syneförrättningar vore mera vittomfattande och maktpåliggande än kronoombudets. Med hänsyn till de i motionen anförda omständigheterna anhöll kyrkomötet, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för beredande av skälig gottgörelse åt konsistorieombud för inställelse vid sådana syner, som omförmålas i 64 § 1 mom. ecklesiastik boställsordning.

Den andra utgör en till Kungl. Maj:t ingiven skrift, däri kontraktsprosten O. Bäckström jämte tio andra kontraktsprostar anfört, bland annat, följande. Kyrkomötets berörda skrivelse hade fäst uppmärksamheten vid endast ett av de åligganden, som påvilade konsistorieombuden, d. v. s. i de flesta fall kontraktsprostarna. Emellertid rädde stor ojämnhet i fråga om de reseersättningar kontraktsprostarna erhöle. Så till exempel erhöle de vid ekonomiska besiktningar, visitationer, val och andra dylika förrättningar ingen ersättning, vid laga syner reseersättning enligt fjärde klassen i resereglementet och vid arrendeuppskattningar enligt 37 § arrendeförordningen både reseersättning och dagtraktamente. Då boställena nu uppdelades i prästgårdar och löneboställen, torde de ekonomiska besiktningarna icke minskas och sålunda ej heller kontraktsprostarnas uppoffringar i tjänsten. Det lilla arvode, som tillerkänts dem, kunde knappast sägas vara skälig ersättning för expeditionsarbetet. Resorna vore numera förenade med vida större kostnader än förr, särskilt för kontraktsprostar, som bodde i städer, varest taxorna skruvats upp till en betänklig höjd. Då vidare konsistorienotarie ägde att i likhet med kronombud undfå reseersättning enligt resereglementets tredje klass, syntes även kontraktsprost böra få resa enligt samma klass. Kontraktsprostarna anhöllo därför om vidtagande av åtgärder i syfte, att det i allmänhet måtte beredas dem skälig ersättning för de med tjänsten förbundna resekostnaderna jämte dagtraktamente.

Slutligen har kontraktsprosten O. A. Humble i en till chefen för ecklesiastikdepartementet ställd skrift väckt förslag om beredande av ersättning åt valförrättare och valnotarie vid prästval och till stöd härför huvudsakligen anfört följande. I 22 § lagen angående tillsättning av prästerliga tjänster vore stadgat, att domkapitlet skulle förordna valförrättare och att denne till valnotarie skulle utse lämplig person. I stadgan angående prästval vore rörande valförrättare bestämt, att domkapitlet i första hand därtill skulle förordna kontraktsprosten. Av båda dessa författningars uttryck »förordnas» syntes vara uppenbart, att ett prästvals beredande och förrättande icke hörde till de göromål, som tillhörde kontraktsprost såsom sådan och för vilka han uppbure sin proslön. I ingendera av nämnda författningar finnes någon bestämmelse om ersättning till valförrättare och valnotarie. Nämnda förhållande syntes hava sin grund däri, att i förra tider, innan lönereglering enligt lagen den 9 december 1910 kommit till stånd, någon resekostnadsersättning ej ansetts behöfelig, enär valförrättare kunde från eget boställe erhålla skjuts. Anorlunda ställde sig förhållandet numera för valförrättare, som genom

den nya löneregleringslagens tillämpande måste avstå från den med boställets brukande åtföljande förmånen av åtminstone i viss mening fria skjutsar. Den kostnad, som uppdraget att vara valförrättare medförde särskilt i de norra stiftens, ökades ytterligare genom utgifterna för valnotariens resa och vivre för det fall, att lämplig person för uppdraget icke finnes att tillgå inom valförsamlingen. Slutligen tillkomme ytterligare en kostnad för valförrättaren. Under förrättningsdagarna skulle gudstjänsten i hans egen församling uppehållas och kunde andra prästerliga förrättningar vara påkallade. För detta ändamål nödgades han vidtala och avlöna ställföreträdare, som ofta måste tagas från annan församling.

Över de två förstnämnda framställningarna har kyrkofondskommitténs yttrande inhämtats. Sedan kammarkollegium och statskontoret i infordrade utlåtanden över de tre sistberörda framställningarna hemställt, att jämväl dessa skulle överlämnas till nämnda kommitté för att tagas i övervägande i samband med besvarandet av remisserna i de båda förra ärendena, har så skett.

Den 21 oktober 1919 har kyrkofondskommittén avgivit utlåtande i ämnet och därvid föreslagit, att dyrtidstillägg skulle utgå å prostarvodena. Kommittén har till stöd för denna framställning anfört huvudsakligen följande:

Kyrkofondskommittén. Den betydande nedgång i penningvärdet, som är att betrakta som en omedelbar följd av krigstidsförhållandena, har på alla arbetsområden ansetts böra föranleda förhöjning i förutvarande avlöningsbelopp. Statstjänstemännen hava erhållit sådan löneförbättring genom de dem tillerkända krigstids-, senare dyrtidstilläggen; och på samma väg har även det ordinarie prästerskapet i nyreglerade pastorat ävensom det extra ordinarie prästerskapet bekommit förhöjd avlöning. Likaledes har det ordinarie prästerskapet i oreglerade pastorat på grund av dyrtiden fått ökade lönetillskott.

De beslut, som hittills meddelats angående krigstidsunderstöd åt präster, innefatta icke medgivande till att beräkna sådant understöd å de till kontraktsprostarna utgående arvodena.

Att kontraktsprostarna förbigingos i lagen den 30 augusti 1918 angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat m. fl. var beroende därpå att man — i likhet med vad som då gällde beträffande befattningshavare i statens tjänst — an-åg präst böra uppbära krigstidstillägg allenast för en befattning. I följd härav och då kontraktsprostarna utses bland vederbörande kontraktskyrkoherdar kunde krigstidstillägg ej beräknas på prostarvodet.

Ehuru man numera för statens befattningshavare lämnat medgivande till att vid förening av tjänster beräkna krigstidstillägget (dyrtidstillägget) på de särskilda tjänsterna — dock så att stadgad maximibegränsning drabbar det samman-



räknade beloppet — har vid godkännande vid 1919 års lagtima riksdag av grunder för beviljande av dyrtidsunderstöd under ecklesiastikåret 1919—1920 till de prästmän, som finnas omförmälda i lagen den 30 augusti 1918, prostarvodet icke kunnat upptagas bland de avlöningstillgångar, varå dyrtidstillägget för sistnämnda år finge beräknas. Avfattningen av sagda lag ansågs lägga hinder i vägen därför.

Uppenbart är att den nedgång, som på grund av krigstidsförhållandena inträtt i värdet å kontraktsprostarnas arvoden, måste för kontraktsprostarna kännas tryckande, och det desto mera som samtidigt med nämnda värdeminskning de direkta utgifterna i tjänsten — särskilt de för ämbetsresor — stegrats och därigenom den del av arvodet, som kontraktsprosten må hava i behåll såsom gottgörelse för det med det ansvarsfulla prostämbetets fullgörande förenade besväret, ytterligare förlorat i värde.

Då alltså prostarvodet måste med hänsyn till prostämbetets betydelse, det därmed förenade besväret och omfattningen av de kostnader, kontraktsprostarna hava att i tjänsten vidkännas, numera måste anses allt för knappt, böra efter kommitténs mening åtgärder vidtagas för att bereda dem förbättrade avlöningsvillkor.

För åstadkommande av en dylik såsom nödig ansedd förbättring hava i de föreliggande framställningarna föreslagits olika vägar. Å ena sidan har ifrågasatts att nedbringa kontraktsprostarnas direkta utgifter för tjänsten på det sätt, att ej blott valförrättare vid prästval samt konsistorieombud vid syner och ekonomiska besiktningar — till vilka uppdrag i regeln kontraktsprosten förordnas — utan även kontraktsprost vid alla de tillfällen, då han eljest har att för fullgörande av ämbetsförrättningar företaga resor, skulle få tillgodoräkna sig resekostnadsersättning och dagtraktamente. Å andra sidan har föreslagits förhöjning i kontraktsprostarnas arvoden samt, i avvaktan på att en definitiv sådan förhöjning kunde komma till stånd, rätt för kontraktsprostarna att på prostarvodet åtnjuta dyrtidstillägg.

Till belysande av omfattningen av det kontraktsprostarna åliggande arbetet och särskilt av omfattningen av de av kontraktsprostarna i sådan egenskap företagna resor och av de omkostnader härför prosten fått vidkännas har kommittén funnit sig böra införskaffa vissa upplysningar. Anledningen till denna undersökning har givits av de uppgifter, som i de i ämnet gjorda framställningarna förekommit därom att, såsom allmänna svenska prästföreningen uttryckt det, med nuvarande skjutslega prostarvodet i dess helhet mångenstädes icke skulle räcka till bestridande ens av kostnaderna för prestens resor inom kontraktet. Undersökningens syfte har varit att söka utreda, huruvida i avseende å kontraktsprostarna förelägo några särskilda förhållanden att taga i betraktande vid bedömandet av den föreliggande frågan. För ändamålet utsände kommittén till kontraktsprostarna ett frågecirkulär för inhämtande av uppgifter rörande förhållandet under ecklesiastikåret 1918—1919. Svar härå hava inkommit från 154 av de 188 kontraktsprostarna. Av de ingivna svaren framgår, att visserligen i enstaka kontrakt de av förrättningarna föranledda rese- och andra kostnader överskridit prostarvodet i dess helhet, men att i det långt övervägande antalet kontrakt ifrågavarande kostnader tagit i anspråk allenast en jämförelsevis ringa del av arvodet. I de

fall, där kostnaderna upptagits såsom särskilt stora, torde finnas fog för antagandet, att detta förhållande bildat ett undantag för året, som under årens lopp kommer att utjämnas. Det saknas sålunda icke exempel på att i kontrakt, även sådana av betydande omfattning, ingen som helst förrättning förekommit.

För sin del anser kommittén det finnas fog för kravet på att kontraktsprostarna skäligen borde få sina resekostnader direkt ersatta även i de fall, då sådant med nuvarande bestämmelser ej må ske, och att bestämmandet av prostarvodets storlek alltså skulle ske med huvudsaklig hänsyn allenast till det med prostämbegets fullgörande förenade besväret och kostnaden för expeditionen. Särskilt torde det kunna finnas skäl för den uppfattningen, att en valförrättares omkostnader vid prästval skäligen icke böra bestridas av honom utan av vederbörande pastorat eller församling; och det uppgivna förhållandet, att valförrätaren skall hava att i förekommande fall själv vidkännas valnotariens resekostnad och ersättning åt denne, förefaller kommittén såsom ett missförhållande.

Det oaktat ställer sig kommittén betänksam i avseende på frågan att för närvarande genomföra en förändring i sådan riktning. För pastoratens eller församlingarnas förpliktande att gälda kostnaden för valförrättares och valnotaries inställelse vid prästval läser erfordras ändring i prästvallagen, men det torde knappast föreligga tillräckliga skäl att ifrågasätta ändring i sagda lag allenast för nämnda ändamål. Vidare skulle en ändring i syfte att bereda kontraktsprostarna direkt kostnadsersättning vid alla förrättningar innebära ett avsteg från den grundsats, som — ehuru icke utan undantag — genomgår hela det prästerliga avlöningssystemet, nämligen att prästerna skola själva bekosta förekommande tjänsteskjutisar men att hänsyn till denna skyldighet skall tagas vid löneförmånernas bestämmande antingen genom anvisande av ett fast skjutsbidrag eller annorledes genom viss förhöjning i avlöningen. Det torde vara mindre lämpligt att för kontraktsprostarnas del ifrågasätta en dylik ändring utan att tillika överväga spörsmålet om ordnandet av kyrkoherdarnas och komministrarnas skjutisfråga.

I avseende på den i kyrkomötets skrivelse gjorda framställningen, vilken avser ordnandet av gottgörelse åt konsistorieombud för inställelse allenast vid vissa slag av laga syner, nämligen syner enligt 64 § 1 mom. ecklesiastik boställsordning, torde få särskilt framhållas, att ett ordnande ensamt för sig av kostnaden vid dessa syner, utan att tillika utsträcka åtgärden till övriga syner, läser vara desto mindre ändamålsenligt, som laga syner av den anledning, som omförmåles i sagda lagrum, hållas endast å vissa boställen och å varje boställe allenast en gång, nämligen året före ny löneroglerings ikraftträdande, varför dessa syner efter hand upphöra och snart nog icke vidare förekomma.

Förslaget om att konsistorieombud skulle i avseende på rätt till resekostnadsersättning och dagtraktamente upptagas i högre klass i resereglementet än den till vilket sådant ombud för närvarande är hänförligt, torde innefatta ett ämne, vari det icke läser tillkomma kommittén att yttra sig.

Vad därefter angår de framställda förslagen, i vad de avse att kontraktsprostarna måtte erhålla förhöjda arvoden, och därvid först frågan om att bereda dem denna förmån genom ändring i 17 § lönerogleringslagen, torde denna fråga på grund av sitt nära sammanhang med de till kommitténs utlåtande överlämn-

nade framställningarna om en allmän revision av de prästerliga avlöningslagarna icke nu böra göras till föremål för något kommitténs särskilda yttrande.

Sedan kommittén erinrat om det förut omnämnda förslaget om tillfällig löneförbättring åt, bland andra, kontraktsprostarna anför kommittén vidare:

Kommittén har funnit lämpligt att, på sätt jämväl föreslagits, kontraktsprostarna tillerkännas dyrtidstillägg på sina arvoden, för att på detta sätt måtte beredas dem den såsom nödig ansedda lindringen i det tryck, den omedelbart av krigstidsförhållandena förorsakade dyrtiden medfört.

Ifrågavarande dyrtidstillägg torde böra utgå från och med ecklesiastikåret 1919—1920 och därefter för den tid, dyrtidstillägg må komma att utgå till det territoriella prästerskapet.

Vad angår grunderna för dyrtidstilläggets beräkning, torde få erinras därom, att dyrtidstillägget åt det territoriella prästerskapet bestämts för ecklesiastikåret 1919—1920 till i allmänhet dels ett belopp motsvarande 60 procent av de kontanta avlöningsförmånerna och dels därutöver ett dagtillägg av en krona för dag, tillsammans dock högst visst belopp för dag räknat.

För kontraktsprostarna torde ej böra beräknas dagtillägg utan allenast procentuellt tillägg, vilket torde böra beräknas efter samma procenttal, som bestämts för det territoriella prästerskapet. Någon anledning att, med hänsyn till kontraktsprostarnas skyldighet att i vissa fall själva bekosta sig erforderlig tjänsteskjuts m. m., beräkna kontraktsprostarnas dyrtidstillägg efter ett högre procenttal har kommittén icke funnit i ovan omförmälda av kommittén införskaffade utredning.

Däremot synes det kommittén som i kontraktsprostarnas nyssnämnda skyldighet skulle ligga en omständighet, som bör föranleda att det dyrtidstillägg, som må varda kontraktsprostarna beviljat, måtte få utgå oavkortat och således oberoende därav, att den kyrkoherde, som i egenskap av kontraktsprost uppbär arvode, på sin kyrkoherdelön uppbär maximum av dyrtidstillägg. Då nämligen kontraktsprosten, som nämnt, i denna egenskap har att vidkännas icke obetydliga direkta utgifter i tjänsten och dessa utgifter till följd av dyrtiden undergått stegring, synes obilligt, att i visst fall kontraktsprosten skulle gå miste om att få tillgodonjuta en ökning i det arvode, som skall bära bland annat dessa utgifter.

Efter kommitténs mening saknas anledning att fränkänna kyrkoherde, som i denna egenskap uppbär lön enligt äldre löneroglering, rätten till dyrtidstillägg å prostarvode. Däremot torde dyrtidstillägg icke böra få åtnjutas på prostarvode, som utgår efter grunder gällande före den 1 maj 1914.

Det på prostarvode utgående dyrtidstillägget läser böra, i likhet med själva arvode, gäldas ur kyrkofonden.

Angående kyrkofondens förmåga att för ecklesiastikåret 1919—1920 bära den utgift, som skulle föranledas av dyrtidstillägg till kontraktsprostarna och som, efter 60 procent å arvodena, skulle uppgå till något mer än 36,000 kronor, torde vara tillräckligt att hänvisa till den utredning, som ligger till grund för

kommitténs den 6 mars 1919 avgivna betänkande angående krigstidsunderstöd under ecklesiastikåret 1919—1920 åt ordinarie präster i nyreglerade pastorat m. fl. prästmän.

Kommittén framhåller, att för att möjliggöra utbetalande av dyrtidstillägg åt kontraktsprostarna erfordras att i samma ordning, vari kyrkofondslagen tillkommit, meddela lagbestämmelse i ämnet; och har kommittén uppgjort följande

## **Förslag**

till

## **L A G**

### **angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar.**

Till kontraktsprostar, för vilka arvode utgår enligt lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910, må, under förutsättning och enligt grunder, som angivas i 2 § lagen angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner den 30 augusti 1918, för ecklesiastikåret 1919—1920 och följande år utgå dyrtidstillägg.

Dyrtidstillägg, varom nu stadgats, gäldas ur kyrkofonden.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag, meddelas av Konungen.

*Departementsschefen.*

Vad som anförts i de föreliggande framställningarna om förbättrande av kontraktsprostarnas avlöningsförmåner ävensom i kyrkofondskommitténs utlåtande i ärendet synes mig klart påvisa behovet av att dyrtidstillägg kommer dessa befattningshavare till del å deras prost-arvoden. Anledningen till att sådant tillägg icke förut utgått å dessa arvoden är såsom kommittén framhållit den, att då lagen angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner antogs av riksdagen och kyrkomötet, befattningshavare i statens tjänst icke ägde uppbära krigstidstillägg å mer än en befattning. I analogi härmed syntes kontraktsprost, vilken alltid samtidigt är kyrkoherde, icke böra erhålla något tillägg å sitt arvode såsom sådan. Sedan nämnda princip numera frångåtts beträffande statens befattningshavare så att de erhålla dyrtidstillägg å sammanlagda avlöningen från olika befattningar, bortfaller detta skäl för kontraktsprostarnas undantagande från förmånen av dyrtidstillägg. De nu till kontraktsprostarna utgående arvodena hava ju en gång

blivit fastställda med hänsyn till dem åliggande göromål och böra givetvis i samma grad som övriga avlöningsförmåner bringas upp till av de inträdda ökade levnadskostnaderna betingat högre belopp. Vad kyrkofondskommittén anfört beträffande rätt för kontraktsprost att erhålla dyrtidstillägg å sitt prostarvode oberoende av övriga avlöningsförmåner kan jag icke ansluta mig till. Den för befattningshavare i statens tjänst och även för präster gällande principen, att dyrtidstillägg skall utgå å sammanlagda avlöningen och icke beräknas särskilt för varje befattning, som innehaves av en person, torde icke böra frångås. Jag har velat framhålla denna princip, även om den i detta fall icke torde bliva av någon betydelse. Om dyrtidstillägg skulle utgå till kontraktsprostarna för ecklesiastikåret 1919—20 såsom kommittén föreslagit, hade det dock varit nödvändigt att lägga samma princip till grund för beräkningen av dyrtidstillägget, enär för detta år visst maximibelopp fastställts för dyrtidstillägget. Emellertid anser jag mig icke böra föreslå dyrtidstillägg redan för nämnda år. Visserligen erhöles statens befattningshavare sådant tillägg å mer än en tjänst under år 1919, men då enligt min åsikt dyrtidstillägg i detta fall icke bör utgå retroaktivt, anser jag mig böra föreslå, att det skall utgå först från och med ecklesiastikåret 1920—1921. Enligt de grunder för dyrtidstilläggs utgående till präster i nyreglerade pastorat under sistnämnda ecklesiastikår, vilka Kungl. Maj:t förut denna dag beslutat förelägga riksdagen, skall dyrtidstillägg utgå med dels visst dagtillägg, dels ock 64 procent å avlöningsförmånerna; något maximum är icke föreskrivet, detta med hänsyn till att maximum av dyrtidstillägg för statens befattningshavare enligt för riksdagen framlagt förslag först uppnås vid en avlöning av 15,000 kronor och även de högst avlönade prästerna i nyreglerade pastorat icke uppnå så hög lön. Kyrkofondskommittén har föreslagit, att dyrtidstillägg å prostarvode skulle utgå efter samma procent som å övriga avlöningsförmåner till präster. Detta förslag biträder jag; och skulle således detta dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1920—1921 utgå med 64 procent å prostarvode samt å den tillfälliga löneförbättring med 25 procent å detta arvode, som enligt vad jag förut omnämnt ävenledes skulle tillkomma kontraktsprost. Såsom kommittén föreslagit bör här förevarande dyrtidstillägg utgå ur kyrkofonden, ur vilken prostarvodena utbetalas. I fråga om fondens möjlighet att bära denna utgift får jag hänvisa till mitt anförande vid anmälan av ärendet angående dyrtidstillägg åt präster i nyreglerade pastorat och vill nu endast framhålla, att i den beräkning, kyrkofondskommittén uppgjort angående nämnda fonds bärkraft, upptagits jämväl dyrtidstillägg å prostarvoden.

Såsom jag förut nämnt är kontraktsprosttjänst alltid förenad med kyrkoherdebefattning. Det kan emellertid förekomma, att kyrkoherde i prebendepastorat utses till kontraktsprost; så har skett i några fall i Uppsala stift, där teologie professor vid universitetet i Uppsala, som innehar prebendepastorat, utsetts till kontraktsprost. Sådan kontraktsprost, som alltså uppbär dyrtidstillägg såsom professor, bör utan hinder härav kunna erhålla dyrtidstillägg å prostarvodet, enär han icke i sammanlagd avlöning uppnår det högsta avlöningsbelopp, varå dyrtidstillägg till befattningshavare i statens tjänst utgår.

Enär lagen om kyrkofond icke utan ändring medger utbetalande av detta dyrtidstillägg, erfordras, såsom kyrkofondskommittén framhållit, en särskild lag angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar. Ovan angivna förslag till sådan lag, vilket uppgjorts av kommittén, torde därför böra framläggas för riksdagen och kyrkomötet. Den enda sakliga ändring, som erfordras i lagförslaget, är, att den tid, från och med vilken dyrtidstillägg till kontraktsprost skall utgå, ändras till ecklesiastikåret 1920—1921. Genom den i lagförslaget gjorda hänvisningen till lagen angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat m. fl. är giltighetstiden för förevarande lag bestämd. För framtiden erfordras endast årliga beslut av Konung och riksdag angående de grunder, enligt vilka dyrtidstillägget skall utgå för varje särskilt ecklesiastikår. De för dyrtidstilläggets utgående erforderliga närmare föreskrifterna torde få meddelas av Konungen.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att

*dels* antaga förberörda förslag till lag angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar;

*dels ock* godkänna de allmänna grunder för sådant dyrtidstilläggs utgående under ecklesiastikåret 1920—1921, som av departementschefen förordats.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

*Harald Frisk.*